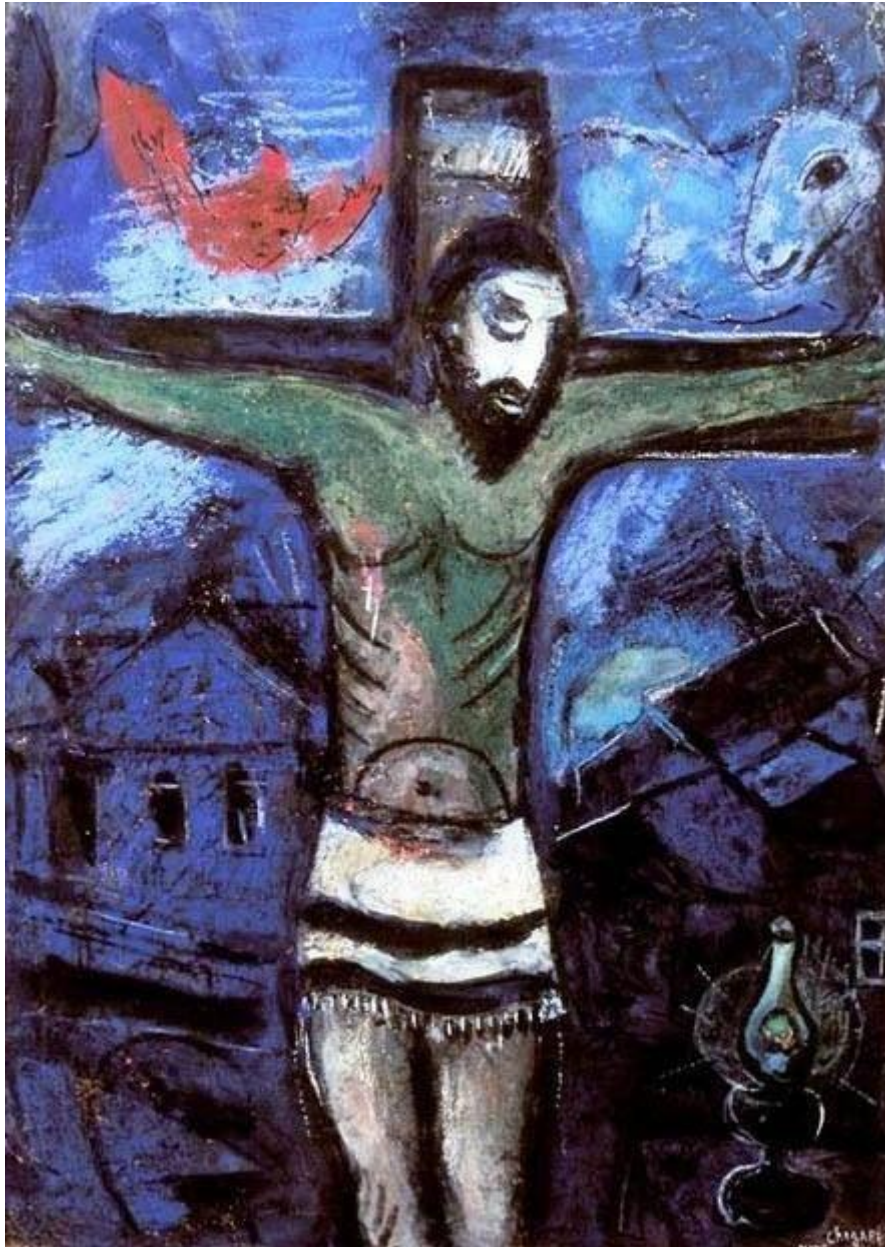

'DE WEG VAN HET LICHT'

Meditatie ds. Gerard Rinsma zondag 14 mei 2017

Lezingen: Deuteronomium 6:20-25, Johannes 14:1-14

OVERWEGING

Gemeente van onze heer Jezus Christus

Ik heb er elke vakantie weer ongelooflijk plezier van; zo'n apparaatje dat je feilloos de weg wijst. Moest ik in mijn vorige gemeente nog met een stratengids 's avonds in het donker de weg naar een adres in een Limburgs dorp zoeken – en dan stapte ik soms uit om de gids onder het licht van de koplamp van de auto te bekijken – tegenwoordig vertelt een zakelijke mannenstem mij waar ik heen moet en als ik er dan ben met een lichte verhoging in de stem : bestemming bereikt. Het klinkt alsof je de top van de Himalaya hebt beklommen. Of op de Bonkefeart bent geëindigd; bestemming bereikt.

Een geweldige uitvinding, die tomtom, want ook zo prettig is, je hoeft niet meer zo vaak te keren. Moet u maar eens op letten, als u ook zo'n routedinges in uw auto hebt: als je per abuis toch de verkeerde afslag genomen hebt, dan vindt hij in negen van de tien keer een nieuwe route. Waar je vroeger dan vaak maar een mogelijkheid zag om de goede weg te vinden – en dat was keren en terugrijden - tovert het apparaatje in een paar seconden een nieuwe route te voorschijn.

Daaraan moest ik denken bij de bekende woorden uit het Johannes-evangelie: Ik ben de weg en de waarheid en het leven.¹ Vaak is dat uitgelegd als: ik ben de enige weg, de enige waarheid. Alsof er maar één route naar de bestemming zou bestaan. Maar dat staat er niet. En ook op de andere plekken, waar Jezus in het Johannes-evangelie over zichzelf getuigt: Ik ben het brood dat leven geeft,²

Ik ben het licht voor de wereld.³ ik ben de deur voor de schapen. 'Ik ben de ware wijnstok.⁴ Ik ben de deur voor de schapen.⁵ Ik ben de goede

¹ Grundinformation Neues Testament, K.-W.Niebuhr, pg. 155 Es kann als sicher gelten, daß das vierte Evangelium nach der Zerstörung Jerusalems geschrieben wurde. (Joh 11,48 spielt auf dieses Ereignis an und setzt es voraus.) Deutlich ist auch, daß es bereits zu harten Hinweise Auseinandersetzungen mit jüdischen Synagogen, -vielleicht auch in Form offizieller Ausschlüsse, gekommen war (9,22; 12,42). Früheste schriftliche Zeugnisse finden wir auf einem ägyptischen Papyrusstück (P52), das Joh 18,31-33.37 überliefert. Es stammt wahrscheinlich aus der Zeit zwischen 125 und 150 n.Chr. Nimmt man an, daß es später als der erste Johannesbrief (bezeugt durch Polykarp kaum nach 110 n.Chr.) geschrieben wurde, so liegt eine spätere Datierung nahe – um 100 bis 110 n.Chr. Ist man der Meinung, daß der erste Johannesbrief später als das Johannesevangelium entstand, ist mit einem früheren Zeitpunkt zu rechnen – ca. 90-100 n.Chr. Dies halte ich für wahrscheinlich. In verschiedenen größeren Städten der antiken Welt außerhalb Palestinas hatten sich bedeutende christliche Gemeinden herausgebildet. Das Johannesevangelium kann überall in diesen Zentren der frühen Kirche entstanden sein .

² Johannes 6:35

³ Johannes 8:12

herder.⁶ 'Ik ben de opstanding en het leven,⁷ hoor je hem niet zeggen: ik ben het enige brood, licht, deur en noem maar op.

Integendeel, als je het Johannes-evangelie goed leest, dan ontdek je dat Jezus in dit evangelie juist heel veel ruimte biedt. Als de samaritaanse vrouw bij de bron hem vraagt waar ze God moeten aanbidden,⁸ antwoordt hij: "Geloof me, er komt een tijd dat jullie noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zullen aanbidden. Maar er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in geest en in waarheid." Dus de route naar God leidt niet automatisch naar Jeruzalem. Gaat niet meer vanzelfsprekend via die éne tempel. Kan dus ook via andere plaatsen lopen, via Samaria, via Rome, via Goutum, zelfs via Mekka.

En als Jezus zichzelf de goede herder noemt, en je dus gemakkelijk aan één exclusieve kudde zou kunnen denken, dan haast hij zich om er aan toe te voegen: 'Maar ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren.'⁹

En ook in de lezing van vanmorgen blijkt er sprake van ruimte. Hebben we Jezus zonet niet horen zeggen: In het huis van mijn Vader zijn veel kamers?

In dit evangelie hoor je niets over een smalle weg of over een enge poort¹⁰ of over geweene en tandengeknars¹¹ en noem maar op.

⁴ Johannes 15:1

⁵ Johannes 10:7

⁶ Johannes 10:11

⁷ Johannes 11:25

⁸ Joh. 4: 20-22 Onze voorouders vereerden God op deze berg, en bij u zegt men dat in Jeruzalem de plek is waar God vereerd moet worden.' Geloof me,' zei Jezus, 'er komt een tijd dat jullie noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zullen aanbidden. Jullie weten niet wat je vereert, maar wij weten dat wel; de redding komt immers van de Joden. Maar er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in geest en in waarheid. De Vader zoekt mensen die hem zo aanbidden, want God is Geest, dus wie hem aanbidt, moet dat doen in geest en in waarheid.'

⁹ Joh. 15:16

¹⁰ Matt.7:14 Nauw is de poort naar het leven, en smal de weg ernaartoe, en slechts weinigen weten die te vinden.

¹¹ Matt. 8:12 maar de kinderen van het Koninkrijk zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis; daar zal het geweene zijn en het tandengeknars.

Matt. 25:30 En werpt de onnutte slaaf uit in de buitenste duisternis. Daar zal het geweene zijn en het tandengeknars.

Lucas 13:28 Daar zal het geweene zijn en het tandengeknars, wanneer gij Abraham en Isaak en Jakob zult zien en al de profeten in het Koninkrijk Gods, maar uzelf buitengeworpe

Matt. 13:42 en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geweene zijn en het tandengeknars.

Matt. 13:50 en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geweene zijn en het tandengeknars.

Matt.22:13 Toen zeide de koning tot de bedienden: Bindt hem aan handen en voeten en werpt hem uit in de buitenste duisternis; daar zal het geweene zijn en het tandengeknars

Nee, in dit evangelie horen we Jezus zeggen: Wanneer ik een plaats voor jullie gereedgemaakt heb, kom ik terug. Dan zal ik jullie met me meenemen, en dan zullen jullie zijn waar ik ben.

Geen woord over uitsluiting of afwijzing; geen woord over een hel (of gehenna¹²), zoals in Mattheus, Marcus en ook Lucas.¹³ of wat ook maar. Geen woord over

En daarom maakt het wel degelijk uit door welk evangelie je naar de andere kijkt. Door welk evangelie je naar de andere luistert. En maakt het ook uit welk evangelie je voorop zet en welk achteraan.

Of het zou zo moeten zijn, dat je het Johannes-evangelie als een samenvatting van de voorgaande beschouwt. En door zijn bril naar de andere kijkt. Want ook daarvoor laat de evangelist ruimte. Zijn eigen evangelie beschouwt hij allerminst als definitief, volledig en exclusief. Nee, aan het slot zal hij zelfs toegeven: Jezus heeft nog veel meer wondertekennen voor zijn leerlingen gedaan, die niet in dit boek staan. Het gaat Johannes maar om één ding: deze zijn opgeschreven opdat u gelooft dat Jezus de messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leeft door zijn naam.

Wat dat betekent, is heel simpel. De route naar onze bestemming gaat via een mens van vlees en bloed; iemand van onszelf dus. Maar tegelijk een mens, die ons door zijn grenzeloze barmhartigheid en ruimhartigheid de weg heeft gewezen. Of zoals Johannes dat in zijn proloog zegt: Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid: wie hem heeft meegemaakt, heeft de Vader meegemaakt. Wie hem aan het werk heeft gezien, heeft de Vader aan het

¹² Trouwens: in de nieuwe bijbelvertaling heeft men i.p.v. het woord ‘hel’ weer het oorspronkelijke Hebreeuwse woord Gehenna gekozen; dus in de nieuwe bijbelvertaling is de hel ook verdwenen. In de NBV consequent vertaald met Gehenna

¹³ 29 Indien dan uw recheroog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één uwer leden verloren ga en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde.

Matteüs 10:28 En weest niet bevreesd voor hen, die wèl het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen doden; weest veeleer bevreesd voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel.

Matteüs 23:15 Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij trekt zee en land rond, om één bekeerling te maken, en wanneer hij het wordt, maakt gij van hem een kind der hel, tweemaal zo erg als gij het zelf zijt.

Matteüs 23:33 Slangen, addereengebroid, hoe zult gij ontkomen aan het oordeel der hel?

Marcus 9:45 En indien uw voet u tot zonde zou verleiden, houw hem af. Het is beter, dat gij kreupel ten leven ingaat, dan dat gij met uw twee voeten in de hel geworpen wordt,

47 En indien uw oog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit. Het is beter, dat gij met één oog het Koninkrijk Gods binnengaat, dan dat gij met twee ogen in de hel geworpen wordt,

Lucas 12:5 Ik zal u tonen, wie gij vrezen moet. Vreest Hem, die, nadat Hij gedood heeft, macht heeft om in de hel te werpen. Voorwaar, Ik zeg u, vreest Hem!

werk gezien. Wie hem heeft horen spreken, heeft de Vader horen spreken. En wie in hem gelooft, gelooft in de Vader. En wie op hem vertrouwt, zal hetzelfde doen als hij, en zelfs meer dan dat, zodat grootheid van de Vader zichtbaar wordt.

Wil dat zeggen dat we er dan nu zijn? Misschien zijn ze bij ons in de kerk verdwenen - de weg naar God de Vader is voor iedereen open -, maar daarbuiten ben ik bang dat er nog nooit zoveel hekken zijn geweest. Met even zoveel camera's en toegangspoortjes. Niet alleen om de gevangenen heen, maar bijna om elk belangrijk gebouw, bank of ambassade, vliegveld. Niet alleen in het land van Jezus zelf, maar ook aan de buitengrenzen van Europa. Allemaal bedoeld om anderen tegen te houden, uit te sluiten.

In mijn droom is er daarom veel verandering.

En die veranderingen zijn:

Iedereen gelukkig, iedereen een huis.

Iedereen veilig, veilig thuis.

Niet te rijk, niet te arm.

Niet te koud, niet te warm.

*Iedereen moet gewoon
een normaal, gelukkig leven hebben,
een leven waarvan ze kunnen zeggen
'O, ik heb het toch zo fijn.
Zo zou ieders leven moeten zijn!'¹⁴*

Dat zijn niet mijn eigen woorden, maar die van een elfjarig jongetje, Luka Wagenvoort uit Utrecht, gericht aan koning Willem-Alexander. Maar zouden we niet allemaal die droom moeten koesteren. En daaraan werken? Aan een wereld zonder hekken met vrije toegang voor iedereen? En als kerk, als gemeente daarvan in onze vieringen al een voorafspiegeling, een proeftuin van kunnen en moeten zijn? Amen.

¹⁴ Uit 'Mijn droom voor ons land.'